

N:o 6.

Af herr **A. V. Ljungman**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande till Riksdagens pröfning och godkännande af förslag till ny fiskeriförordning äfvensom till ny förordning angående vissa delar af vattenrätten.

Fiskeristadgan den 29 juni 1852 innehåller i kap. 1 bestämmelser »om fiskerättighet» och i kap. 2 bestämmelser »om kungsådra», hvilka, jemte motsvarande ansvarsbestämmelser i kap. 5, uppenbarligen äro af allmän lags natur och så äfven uppfattades, när de under förra århundradet först stiftades. Samma stadga är emellertid, i trots deraf, att högsta domstolen uti infortrade utlåtanden den 17 maj 1836 och den 27 april 1852 särskildt framhållit, att nämnda bestämmelser vore af den beskaffenhet, att deras ändrande »icke kunde grundlagsenligt ske i annan ordning, än 87 § regeringsformen föreskrifver», icke dess mindre hel och hållen utfärdad på administrativ väg, utan att Riksdagens »samtycke» inhemtats, och detta fastän de 1852 sålunda utfärdade bestämmelserna om rätt till fiske särskildt i saltsjön så högst väsentligt afvika från de dessförinnan gällande, att helt ändrade, i verkligheten olagliga rättsförhållanden derigenom inträdt. Nya bestämmelser af allmän civillags natur tillades ock utan grundlagsenlig medverkan från Riksdagens sida.

Under slika omständigheter äro domarena, på grund af deras embetsed, skyldige att i nämnda delar *icke* tillämpa stadgans föreskrifter, hvilket förhållande redan ensamt för sig bör påkalla rättelse genom en ny i laglig ordning åvägabragt förordnings utfärdande. Än större skäl dertill finnes dock deri, att enskilde personers bevisliga rätt genom

den merabemälda stadgans ifrågavarande bestämmelser kränkts och fortfarande kränkes, att fiskarens rätt till fritt deltagande i rikets största fiske gjorts osäker, att lagligen upphädda stadganden och privilegier återgifvits gällande kraft, och att de ändrade eller nya stadgandena äro till sin affattning otydliga, för att icke säga obegripliga och vilseledande, samt att de i vissa fall fört med sig vitnesedens missbrukande såsom rättsinstitut för förvandlingen af privat egendom till kollektiv sådan, hvartill kan läggas, att stadgans fiskerätsbestämmelser sakna nödig fullständighet och i öfrigt icke motsvara billiga anspråk å en duglig och aktningssbjudande lagstiftning. Full öfverensstämmelse mellan byggningsbalkens och fiskeristadgans fiskerätsbestämmelser finnes icke och ej heller emellan nu gällande skiftesstadgas och den äldre fiskeristadgans bestämmelser i fråga om skifte af fiske i saltsjön, af hvilka den senares i 1783 års förordning »om egodelningar och storskiften» framkallade föreskriften att »fiske bör under samfäldt nyttjande förblifva», o. s. v.

Den nu gällande fiskeristadgans ofullständighet och fiskerättens fördelning på *fyra* skilda håll hafva fört med sig icke blott ovisshet om hvilka af de mot hvarandra stridande bestämmelserna, som verkligen borde gälla och ega företrädet, utan äfven den olägenheten, att länge sedan lagligen upphädda stadganden fortfarande qvarstå i allmänna lagen och att för fisket viktiga bestämmelser kunnat ändras, utan att lagstiftaren ens insåg ändringens innebörd.

Redan 1878 aflät Riksdagen en skrifvelse till Kongl. Maj:t (n:o 35, punkt. 28) om »fullständig revision af kongl. fiskeristadgan den 29 juni 1852 jemte öfriga författningar, som beröra fiskerinäringen»; men den komité, som för ändamålet tillförordnades den 22 januari 1881, har i sitt den 3 mars 1883 afgifna betänkande med förslag till ny fiskeristadga m. m. i afseende på fiskerätten icke lemnat ett nämnvärdt bidrag ens till svårigheternas lösande eller ämnets närmare utredning; hvadan arbetet dermed alltså måste begynnas å nytt. Vid ett sådant arbetes utförande bör för den skull icke, på sätt dock hittills skett, tagas hänsyn blott till förmenta tekniska insigter i fiskeriyrket eller naturhistoriska studier, utan äfven och företrädesvis till lagkunskap hos dem, hvilka arbetet anförtros.

Uti de under åren 1884—1886 till Kongl. Maj:t ingifna utlåtandena öfver 1881 års kongl. fiskerikomités nämnda förslag till fiskeristadga blef ock från flera håll påpekadt, icke blott att fiskeristadgan, trots nämnda förslag, behöfde underkastas en ny fullständig revision, utan äfven att både fiskerätten och vattenrätten i såväl sötvattnen som

saltsjön borde i vissa delar omarbetas och göras fullständigare. Det blef vidare framhållet i dessa utlåtanden, att nödig öfverensstämmelse saknades mellan 12 kap. 4 § jordabalken och 1 § 2 mom. i gällande fiskeristadga, samt att fiskerätsbestämmelserna borde brytas ut ur fiskeristadgan och föras öfver till den allmänna lagen.

Fiskerilagstiftningen torde nemligen, med hänsyn till det i flera afseenden så olikartade innehållet, lämpligast böra fördelas på en för hela riket gemensam »förordning om rätt till fiskes utöfning» af allmän lags natur, en »allmän stadga för hafsfisket vid rikets västkust» och en »allmän stadga för rikets sötvattens- och östersjöfisker», hvilka båda stadgar borde vara af allmän ekonomisk författnings natur, samt slutligen, i den mån sådana af behovet påkallas, äfven särskilda, af länsstyrelserna (eller i visst undantagsfall af Kongl. Maj:t), i enlighet med nämnda allmänna författningars föreskrifter, fastställda *fiskeristadgar för de olika orterna*.

Enligt § 2 i nu gällande fiskeristadga är det visserligen tydligt, att enskild rätt till vattnet och hafsbotten inomskärs och uti hafsbandet finnes, men deremot alls icke innebörden af denna rätt, hvilken af egarne möjligen kan göras gällande emot icke blott det allmännas utan äfven enskildes behof af att för vissa nödvändiga ändamål få använda både botten och vatten. För »vattendragen» inuti landet finnes innebörden af denna grundegarens rätt öfver vattnet i vissa hänseenden närmare angifven och för allmänna behof tillbörligen inskränkt uti de tre den 30 december 1880 utfärdade vattenrättsförordningarna; men för de insjöar, som icke gerna kunna hänföras under benämningen »vattendrag», och för bestämmandet i allmänhet af gränserna för egarnes grund och vatten finnas äfven för sötvattnen inga andra lagbud än de, som innehållas uti 12 kap. 4 § jordabalken, och de äro uppenbarligen i flera fall allt annat än tillräckliga eller i förhållande till tidens ökade kraf lämpliga.

En tidsenlig lagstiftning för rätten till fiskes utöfning förutsätter ock, hvad särskildt saltsjön vidkommer, befintligheten af genom lag ordnade vattenrättsförhållanden, hvarförutom det icke kan vara lämpligt, att sistnämnda förhållanden, såsom nu är fallet, skola vara reglerade blott genom lika otydliga som ofullständiga bestämmelser i en stadga af till väsentlig del ekonomisk författnings natur, så att man riskerar få de viktigaste rättsförhållanden på administrativ väg omstörtade.

På grund af hvad sålunda anförts och med hänvisning till bilagda förslag till ny förordning om rätt till fiskes utöfning och till ändrad lydelse af 4 § i gällande stadga om skiftesverket i riket, af hvilka det

förra bäst torde ådagalägga motionens omfattning och syfte, hvad fisket vidkommer, får jag härmed hemställa,

det måtte Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om framläggande till Riksdagens pröfning och godkännande af

dels förslag till ny förordning om rätt till fiskes utöfning och till ändrad lydelse af § 4 i gällande stadga om skiftesverket i riket, grundade hufvudsakligast på en fullständig revision af fiskerättsbestämmelserna i byggningabalken och fiskeristadgan den 29 juni 1852, och

dels förslag till ny förordning angående de delar af vattenrätten, hvilka icke behandlats uti de den 30 december 1880 utfärdade förordningarna om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund, om allmän farled och om allmän flottled.

Stockholm den 18 januari 1894.

Axel. Vilh. Ljungman.

Bil. A.

Förslag

till

förordning om rätt till fiskes utöfning,

afsedd att träda i stället för 17 och 18 kap. byggningabalken samt §§ 1—15, 21, 29, 30, 36 och 44 fiskeristadgan den 29 juni 1852.

1 kap. Om fiskerättighet.

§ 1.

1. Allt fiske i öppna hafvet, äfvensom vid sådana kronan tillhöriga hafsstränder samt i saltsjön belägna skär och holmar, hvilka

icke till något hemman höra eller under särskilda vilkor innehafvas, ege hvarje rikets undersåte, med undantag för fall, hvarom nedan i § 9 stadgas, frihet att idka och sig till fördel använda.

2. Byggande af fiskeverk eller utsättande af ryssjor och liknande faststående fiskeredskap vare dock, med under följande § nämnda undantag, icke (utan Konungens för viss tid särskildt gifna lof) tillåtet i fiskevatten, der enligt föregående stadgande fisket är fritt för en hvar rikets undersåte.

§ 2.

1. Saltsjöfisket inomskärs är, med här nedan i §§ 3, 4, 5 och 9 nämnda undantag, deras enskilda egendom, som strand och holmar deromkring ega.

2. Vid öppna hafsstranden såsom ock utom skären får jord- och strandegaren eller, der fisket utanför stranden tillhör annan, denne ej sträcka sin enskilda rättighet i fiskevattnet vidare, än landgrundet räcker, som vid stranden ligger och derifrån utlöper. Är ej lagligen bestämdt, huru långt sådant landgrund i hafvet sig sträcker, då må under den enskilda rätten inbegripas allt det vatten, som finnes till och med etthundraåttio meter från det ställe invid stranden, der ständigt djup af två meter vidtager; fiskerättsegare vid stranden dock ensam medgifvet att än längre ut använda vattnet för fiske med från landet utsatta ryssjor och liknande faststående fiskeredskap och ej heller förment att lagligen göra gällande det anspråk å större område i fiskevattnet, hvartill han kan anse sig befogad.

3. Om afgärda bys och bolbys fiskerätt i saltsjön vid strand, som ligger i den förras rätta intagor och hägnader, urskils i 19 kap. 2 § byggningabalken.

4. Oskift fiskevatten i saltsjön nyttje de, som ega del deri, dervid hvad i § 3 mom. 3 och § 7 nedan är stadgadt om fiske, i hvilket flere ega deltaga, länder till efterrättelse. Sådant fiskevatten må ej skiftas, utan förblifve samfäldt, ändock att landgrundet med dertill hörande ostron- eller tånggrund och dylikt deladt är eller varder.

5. Endast den, hvilken landgrundet eger eller laglig enskild rätt dertill hafver, må bygga fiskeverk eller utsätta ryssjor och liknande faststående fiskeredskap i fiskevatten, hvarom i denna § är stadgadt; och skall, der landgrundet är oskiftad samegendom, rättigheten i fråga tillkomma delegarne i den mån, de i landgrundet hafva lott. Dylika fiskebragder må ej på sådant sätt byggas eller utsättas i sjön, att den

ena blifver till men för den andras fiske; och ege Konungens befallningshafvande för den skull på rättsegandes begäran att, efter fiskerättsegarnes hörande, bestämma huru vid dessa fiskeredskaps anordnande bör förfaras.

§ 3.

1. I Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands och Gefleborgs län må, med här nedan i §§ 5 och 9 nämnda undantag, en hvar rikets undersåte oqvald idka gemensamt strömningsfiske med jordegaren ätven under annans strand, så framt denna består af skogsmark eller sten och ej af åker eller äng, sedan jord- eller strandegaren under fisketiden njutit sina tvenne fridagar, nemligen måndagen och onsdagen, till första dräkten i varpet, då han är närvarande och vill detta nyttja.

2. Ingen svensk undersåte må kunna stängas ifrån nyttjandet, vid hvilkas stränder det vara må, af det ymniga fisket af stor sill vid rikets vestkust; och gälle detta stadgande utan inskränkning jemväl af de enskilda rättigheter, hvilka i 9 § omförmälas.

(Samma lag vare ock för sillfiske i Östersjön, hvarest någon ymnighet deraf sig visa kan.)

3. Der fiske må vid annans strand idkas, ega de fiskande, med här i nästa moment stadgadt undantag, att vid fisket, utan landslots betalande derför till strandegaren, begagna icke blott landgrundet, utan för landfäste och sådan tillfällig uppdragning af redskap och båt, som för fiskets utöfvande är af nöden, äfven sjelfva stranden; skolande dock strandegaren för den skada, som derigenom hans egor tillfogas af de fiskande njuta ersättning, som i händelse af tvist bestämmes af skiljemän.

4. Den tillförene enligt hittills gällande staganden med kostnad upprensat eller upptagit notvarp i annans eller eget fiskevatten, vare berättigad att uppbära trettiondedelen af den fisk, som af andra i varpet fångas, så länge han det underhåller; varande strandegaren dock, i fall annan gjort upprensningen, från afgift fri, och eger han jemväl, när han vill, efter skiljemäns uppskattning, lösa den, som upprensningen gjort, från nämnda rättighet ut.

5. Agntäckt af mask och räkor för eget behof vare ej någon förmenad vid den strand och de tider, der den hittills oklandrad bedrifvits, så vida det utan hinder för utöfvande af enskild fiskerätt vid stranden ske kan.

§ 4.

1. Fiske med krok eller ref å djup inom yttre skärgården och

uti hafsbandet vare ingen svensk undersåte obetaget att nyttja; dock att notdrägt ej deraf må hindras medelst pålars eller stakars qvarlemnande.

2. Der eljest saltsjöfiske å djup inomskärs och uti hafsbandet vid den tid, då denna förordning träder i kraft, allmänneligen och utau kländer från strandegarne fritt idkas samt för en hvar svensk undersåte tillåtet är, bör det ock hädanefter dervid förblifva.

3. Vid bestämmandet af hvar det fria djupet enligt förestående tvenne stadganden i denna § börjar och den af samma stadganden oinskränkta enskilda fiskerätten slutar, lände till efterrättelse, hvad för saltsjöfisket vid öppna hafsstranden och utom skären ofvan i § 2 mom. 2 är stadgadt. Rättigheten till fiske å det fria djupet innebär dock icke i vidare mån, än här uttryckligen angifvits, någon inskränkning i strandegares rätt till fiske, vatten och grund.

§ 5.

Kronans enskilda fisken uti saltsjön, elfvar, åar, strömmar och insjöar, ehvad de för kronans egen räkning nyttjas eller hennes embetsmän på lön eller allmänna verk till understöd, eller ock enskilde personer på viss tid mot bestämda vilkor upplåtna blifvit, vare såsom hittills kronan och hennes rättsinnehafvare förbehållna.

§ 6.

1. Uti sådana insjöar, hvilkas största bredd öfverstiger femton kilometer, är det en hvar rikets undersåte tillåtet att å djup fiska med krok eller ref; och lände vid bestämmandet af hvar det fria djupet börjar och den af detta stadgande oinskränkta enskilda fiskerätten slutar till efterrättelse hvad ofvan i § 2 mom. 2 för saltsjöfisket är stadgadt. Denna rätt till fiske å det fria djupet i vissa sjöar innebär i öfrigt icke någon inskränkning i strandegares lagliga rätt till fiske, vatten och grund i samma sjöar.

2. Om de svenske lapparnes fiskerätt i vissa delar af riket och om de ström- och insjöfisken vid kronans allmänningar, parker och holmar, som kronan icke enskildt sig eller annan förbehållit, utan till begagnande af menighet upplåtit, är eller varder särskildt stadgadt.

§ 7.

De fiskevatten, som ligga inom eller stöta intill härads- eller sockneallmänningar, äro allmänningsfisken. Alle de, som till sådana

allmänningar rättighet hafva, ega der lof att fiska, och må de närmare boende ej derifrån stänga de fjermare. Åker och äng vid stranden vare dock fria från intrång af fiskande, då annan utväg finnes att komma till fiskevattnet; skolande i annat fall för allt lidande lemnas ersättning, som i händelse af tvist bestämmes af skiljemän. Sådant fiske må dock äfven, i stället för att af delegarne sjelfva nyttjas, kunna af dem för gemensam räkning utarrenderas, när de med röstöfvervigt, i enlighet med eljest gällande föreskrifter om allmänningars förvaltning, sådant beslutat.

§ 8.

1. Fisket uti insjöar och rinnande vatten, hvilka inom enskilda hemmans rå och rör eller inom städernas donerade jord äro belägna eller till deras egor höra, nyttje strandegare, med här i §§ 5, 6 och 9 nämnda undantag, utan andras intrång.

2. Om afgärda bys och bolbys fiskerätt uti insjö eller rinnande vatten vid strand, som ligger i den förras rätta intagor och hägnader, är stadgadt i 19 kap. 2 § byggningsbalken.

3. Oskift fiskevatten må de, som ega del deri, bruka med not, nät och annan redskap, hvar till nödtorft sin, dervid, hvad om deltagande i allmänningsfiske ofvan är stadgadt, länder till efterrättelse, eller ock må sådant fiskevatten, när de fleste delegarne äro derom ense, kunna för gemensam räkning utarrenderas. Om skifte af fiske i rinnande vatten och insjöar är förordnad i gällande stadga om skiftesverket i riket.

4. Vill någon i oskift fiskevatten, då detta af delegarna sjelfva brukas, fiskeverk bygga, göra det efter sin egolott i by, allt efter som lägenhet dertill är. Vill någon bygga fiskeverk i forsar, strömmar eller sund, som ej kunna delas, bjude då grannar att bygga med sig. Vilja de ej, och pröfvar rätten det ske kunna utan deras skada; förelägge då honom på hvad sätt, vilkor och tid, han det verk bygga och nyttja må. Angående fiskebyggnad lände i öfrigt till efterrättelse, hvad i förordningen den 30 december 1880 om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund för sådan byggnad finnes stadgadt.

§ 9.

1. Der någon med urminnes häfd, skattläggning, dombref, privilegier eller andra ostridiga skäl kan visa enskild rätt till fiske, vare

sig med uteslutande af alla andra eller tillsammans med strandegaren och vare sig den enskilda rätten afser hela fisket eller blott visst fiskslag eller fiske med viss redskap, njute han den rätt oafkortad, äfven om vattnet, der fisket utöfvas, till andras land stöter eller eljest enligt denna förordning är fritt för begagnande af en hvar rikets undersåte. Sådan inskränkning i strandeganderätt eller den en hvar svensk undersåte tillkommande fiskerätt må dock ej göras större, än njutandet af det enskilda rättigheten oundgängligen kräfver; och må för ty kronans rätt på grund af häfd till enskilda fisken ej sträckas till andra lägenheter än dem, der sådana fisken af ålder varit och ännu innehafvas, äfvensom, der vissa fiskslag blifvit kronan förbehållna, hinder ej må läggas för strandegare att i samma vatten annat fiske nyttja.

2. För den, som, på grund af i denna paragraf anförda laga fång, eger fiskerätt vid annans strand, lände i tillämpliga delar till efterrättelse vid denna rätts utöfning, hvad i § 3 mom. 3 och § 7 ofvan finnes stadgadt för fiske, i hvilket flere ega deltaga.

§ 10.

1. Fiskerättighet, som hör till jord, hvilken åt någon upplåtes, tillkomme samma jords brukare, der ej annorledes aftalas.

2. Fiskerättighet, som hör till mark, hvilken såsom tvistig blifvit under förbud stäld, må ej någon af de tvistande utan öfverenskommelse nyttja.

3. Uti fiskevatten, som är för flere gemensamt och odeladt, må ej en delegare utan de fleste öfriges samtycke upplåta fiskerättighet till någon, som ej är delegare.

§ 11.

Utländing vare ej tillåtet att å rikets område idka sådant fiske, som, efter hvad i det föregående är sagdt, icke är enskild egendom, utan alla rikets undersåtar tillkommer, så framt ej genom afhandling eller annorledes rätt dertill är honom medgifven; skolande detta förbud dock icke ega tillämpning å danske undersåtars fiske å svenskt område i Öresund, så länge motsvarande rättighet lemnas svenske undersåtar å danskt område i Öresund och i afseende på tillfisket äfven vid Bornholm.

§ 12.

1. Då vid sådant fiske, hvars nyttjande är fritt för en hvar rikets undersåte, fisket skall å samma ställe utöfvas af flera, och desse ej kunna alla på en gång fiska, ege de fiskande företrädesrätt till fiskets utöfning i den ordning, de till stället ankommit, utan annat undantag än det, som i § 3 mom. 1 medgifves till förmån för strandegare i de norrländska länen eller kan varda fastställt i en särskild stadga för hafsfisket vid rikets westkust. Under notfiske må dervid ej någon lägga hinder i vägen för den fastställda ordningens fullföljande utan onödigt uppehåll och ej heller någon utan alla notlagens bifall mer än sin dräkt i omgången nyttja.

Hvad här såsom regel föreskrifvits, lände ock till efterrättelse för ordningen mellan de fiskande i allmännings- eller enskilde tillhörigt oskift fiskevatten, så framt ej delegarne öfverenskommit om annan ordning för fiskets utöfning.

2. Vid fiske, i hvilket flera ega deltaga, gälle, der ej i fråga om enskilde tillhörigt oskift eller allmännings fiskevatten annorlunda mellan delegarne öfverenskommit, såsom allmän regel, att sättgarn och långrefvar böra vid fiskets utöfning vika för drifgarn och vadar. Erfordras härutöver för viss ort vid sådant fiske, som det står en hvar rikets undersåte öppet att fritt begagna, särskilda bestämmelser angående de fiskandes förhållanden till hvarandra vid fiske i samma vatten med olika redskap, vill Konungen sådana utfärda.

2 kap. Om fiskled.

§ 13.

1. I hvarje elf, ström, å eller sund skall vattenled för fiskens gång i det djupaste vattnet, så att all fisk framkomma kan, under hela året utan afbrott lemnas öppen och fri från all fiskeredskap och byggnad till en tredjedel af vattendragets bredd, der kungsådra bör finnas, och hälften mindre eller en sjettedel af bredden, der ingen kungsådra finnes, men fisk kan uppgå. Med fiskeredskap eller byggnad må ej heller, der ström eller å i hafvet eller i insjö utfaller eller från annat vattendrag eller från insjö vidtager, fiskens gång i djupaste vattnet hindras.

2. Om hvar kungsådra skall finnas och hur den bör beräknas m. m. är stadgadt i förordningen den 30 december 1880 om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund.

§ 14.

1. Eger någon särskild rättighet för vattenverk eller fiske att stänga vattendrag annorledes, än här ofvan är sagdt, njute den rättighet till godo; dock att i ty fall antingen alla dammar skola vara försedda med för fiskens framkomst tjenliga bottenluckor eller andra öppningar, eller ock sådana åtgärder vidtagas, som Konungens befallningshafvande, efter sakkunniges och rättsegandes hörande, funnit bereda fisken fri upp- och nedgång.

2. Har eljest strandegare af nöden att helt och hållet eller till någon del öfverbygga fiskled, som, efter hvad ty ofvan är stadgadt, bör lemnas fri från vattenverk eller fast fiskebragd, vare det ej tillåtet, med mindre byggnaden så inrättas, att fiskens upp- och nedgång obehindradt kan ega rum alla tider på året eller, när fråga är om smärre vattendrag, tjenlig öppning beredes för fiskens uppgång åtminstone höst och vår. I sådana smärre vattendrag, der något angeläget verk drifves, som i sträng torcka har allt vattnet af nöden till sin drift, vare vid slik händelse tillåtet att igenstänga fiskleden hel och hållen.

§ 15.

Vill någon förvärfva rätt att öfverbygga eller stänga fiskled, på sätt i föregående paragraf omförmäles, förfare såsom i förordningen den 30 december 1880 om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund är föreskrifvet.

3 kap. Om ansvar för öfverträdelser af denna förordning.

§ 16.

1. Fiskar någon utau lof i det fiskevatten, der han ej rätt till det idkade fisket eger, eller drager någon genom gräfning eller annorledes till sig annans fiske, ansvare derfor efter ty allmän strafflag bestämmer.

2. Kronofisken, som till nyttjande af enskilde personer eller menigheter blifvit upplåtna, vare härvid lika med enskildes fisken att anse. Lag samma gälle ock för sådant fiske, i hvilket en hvar rikets undersåte må såsom allmän regel fritt deltaga.

3. Den fångst, hvilken den oloffigen fiskande erhållit, och, i händelse han ej är svensk undersåte, jemväl den redskap, han vid fisket användt, vare förverkade.

4. Missbrukar delegare sin rätt i samfaldt fiske, böte efter allmän strafflag.

§ 17.

Utestänger någon genom utsatta hinder eller på annat sätt olagligen annan, den fiskeberättigad är, från fiskevatten eller från begagnande af landgrund och strand, der sådant tillåtet är, vare straffet böter från 30 till 300 kronor.

§ 18.

1. Der någon olagligen bygger fiskeverk eller utsätter faststående fiskeredskap, utan att fiskled dermed stänges, eller anordnar hinder för fiskes bedrifvande af andre, der fiske för desse tillåtet är, ege öfverexekutor att, till rättelse i hvad olagligen skett, handräckning gifva, när skäl dertill äro; och vare derom gällande enahanda bestämmelser, som för det i 157 § utsökningslagen afsedda fall äro stadgade.

2. Visar någon sannolika skäl att påbörjad fiskeverksbyggnad kan lända honom till men, ege ock öfverexekutor byggnadens fortsättande förbjuda, intill dess tvisten blifvit i laga ordning pröfvad.

§ 19.

1. Hvar som oloffigen stänger fiskled, som, efter hvad ofvan sagdt är, bör öppen hållas, plikte efter allmän strafflag.

2. På ansökan af den, som genom dylik stängning lider men, ege utmätningsmannen i orten och å landet jemväl länsmannen, äfven om han ej är satt till utmätningsman, att, sedan han med ojäfvigt vittne syn å stället hållit, nödig handräckning på den försumliges bekostnad meddela.

§ 20.

Missbrukar fiskande den honom i § 4 mom. 1 medgifna rätt att vid fiske å djup med krok eller ref fästa pålar eller stakar i strandegares landgrund och qvarlemnar dessa efter slutadt fiske, vare bot från 10 till 100 kronor.

§ 21.

Hvar som bryter mot de i § 12 stadgade föreskrifter för fiskes utöfning, då fisket skall å samma ställe bedrifvas af flera, plikte från 25 till 250 kronor.

§ 22.

Den, som under tid, då han är stäld under tilltal för förseelse mot denna förordnings föreskrifter, samma förseelse fortsätter eller förnyar, skall, när han dertill varder lagligen förvunnen, fällas, för hvarje gång åtal mot honom egt rum, till de böter, som för förseelsen äro bestämda.

§ 23.

Den, som fälles till ansvar, skall ock dömas att ersätta all försakad skada och att, så vidt ske kan, återställa det förhållande, som blifvit rubbadt.

§ 24.

1. Böter, som ådömas efter denna förordning, skola fördelas sålunda, att en tredjedel tillfaller kronan och två tredjedelar åklagaren.
2. I händelse af bristande tillgång förvandlas böterna enligt allmän strafflag.
3. Värdet af förverkad redskap och fångst tillfalle åklagaren ensam.

§ 25.

1. Anträffar fiskerättsegare eller, i fråga om allmänningsfiske och sådant fiske, hvars nyttjande är en hvar svensk undersåte tillåtet,

äfven polistjensteman å bar gerning den, som idkar olofligt fiske, hafve rätt att från honom taga jemte den förverkade fångsten äfven redskap och båt samt sådant behålla, till dess domstolen sig utlåtit.

2. Vid olofligt fiske använd redskap och båt eller erhållen fångst, som påträffas, utan att dess egare ertappas, må äfven tagas i beslag; dock skall i sådant fall beslagtagaren angående beslaget ofördröjligen låta uppläsa kungörelse från predikstolarne i den församling, hvarest beslaget gjorts, äfvensom i angränsande församlingar. Sådan kungörelse, hvilken bör uppläsa å tre på hvarandra följande söndagar, skall innehålla föreläggande för egaren af redskapen eller fångsten att, vid äfventyr af talans förlust, anmäla sig hos rätten eller domhafvanden i orten inom tre månader efter det kungörelsen blifvit tredje gången uppläst. Efter utgången af nämnda tid förordne rätten på anmälan af vederbörande, huru med det i beslag tagna skall förfaras.

3. Då sålunda i beslag tagits oloflig fångst, bör, sedan syn och värdering å densamma hållits af två ojäfvige män, beslagtagaren låta på lämpligt sätt försälja densamma; dock åligge det i sådant fall honom att genast instämma den, från hvilken fångsten tagits i beslag, eller, derest denne ej är känd, att så förfara som i föregående moment sägs. Är af fiskerättsegare i beslag tagen fångst lefvande, må den dock, efter det syn och värdering, som nu är sagd, hållits, kunna åter utsläppas i fiskevattnet.

§ 26.

Åtal för öfverträdelse, som endast förnärma enskild mans rätt och ej angå sådana föreskrifter, hvilka till allmän nytta eller bevarandet af en hvar svensk undersåtes allmänna fiskerätt gifna äro, må icke anställas af annan än målsegande. Är kronan eller någon menighet målsegande, då ege allmän åklagare att åtalet föra.

4 kap. Öfriga bestämmelser.

§ 27.

1. Nödig mark för uppförande af boningshus, bodar och beredningshus, byggnad af båtar och förfärdigande af kärl och redskap, som för fiskerinäringens utöfning brukas, med hvad dertill hörer, ege hvarje rikets undersåte rättighet att erhålla å sådana kronolägenheter,

som i 1 § omförmälas, utan att för sådan rättighet behöfva erlägga annan afgift än den, som kan vara af nöden för betäckande af de kostnader för uppgörande af byggnadsplan, tomters utstakning m. m., som i fråga om fiskelägen med talrika byggnader påkallas för vinnande af välordnade förhållanden. Byggnadsplan och afgift, som nu är sagd, fastställas af Konungens befallningshafvande. Skulle tvist om nyttjanderätt till slika kronolägenheter uppstå, åligger det Konungens befallningshafvande att, efter förordnad besigtning, utslag deröfver utan uppehåll meddela.

2. Pröfvar Konungen nödigt, att mark, som tillhör enskild, skall upplåtas till bebyggande för i denna § omförmälda ändamål, vare egaren pliktig att afstå marken mot ersättning, som, der godvillig öfverenskommelse ej kan träffas, bestämmes enligt gällande förordning angående jords afstående för allmänt behof; och förordne Konungens befallningshafvande om plan och afgifter för sålunda förvärfvad lägenhets användande genom beslut, som skall Konungens pröfning underställas.

§ 28.

1. De skiljemän, till hvilkas pröfning tvist enligt denna förordning skall i vissa fall hänskjutas, skola vara tre och utses i den ordning, lagen angående skiljemän den 28 oktober 1887 bestämmer.

2. Hvad de fleste skiljemännen säga skall, änskönt någondera parten vill söka domaren, gå i verkställighet, der ej domaren annorlunda förordnar.

---

*Bil. B.***Förslag***till ändrad lydelse af***§ 4****stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866,**

i samband med förändringar uti lagstiftningen om rätt till fiskes utöfning.

§ 4.

Vill delegare i samfäldt fiske, som i insjö eller rinnande vatten finnes, eller i annan oskiftad lägenhet det fiske eller den lägenhet skifta, hafve ock vitsord dertill, der skifte utan öfrige delegares förfång ske kan. Ej skall dock skifte af jord för delning af fiske eller annan slik lägenhet uppehållas, utan må den, som sådan delning åstundar, den särskildt söka, der ej samtliga delegarne annorlunda åsämjas.

Fiske och vatten i saltsjön må ej skiftas, utan förblifve samfälda, ändock att landgrundet med dertill hörande ostron- eller tånggrund och dylikt deladt är eller varder.

*Bil. C.***Motiv***till förslaget till***förordning om rätt till fiskes utöfning.**

Vid förslagets uppgörande har i så hög grad som möjligt tagits hänsyn till faktiskt redan bestående förhållanden och för den skull äfven uppställningen af de särskilda lagbuden i nu gällande fiskeristadga bibehållits, så att till och med de tio första §§ i denna fått behålla sin nummerföljd orubbad.

§ 1.

Innehåller bestämmelser om det för en hvar rikets undersåte fria fisket i öppna hafvet och vid vissa kronolägenheter.

§ 1 m. 1.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 1, § 26 m. 3. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, kap. 2, § 1. — Fiskeristadga 1852, § 1 m. 1. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 1 m. 1.

Jemför byggningsbalken, kap. 18, § 2.

Det gjorda tillägget hänsyftar på det fall, att enskilde på grund af urminnes häfd, kongl. förläning eller annat ostridigt skäl kan hafva enskild fiskerätt i öppna hafvet eller vid sådana kronolägenheter, som i stadgandet afses. I samband med slutliga upphäfvandet af 18 kap. byggningsbalken förtjenar att tagas i betraktande, huruvida icke vid stadgandets affattning torde böra tagas någon hänsyn till bestämmelsen i samma kapitels § 2, att »vid Konungens allmänna fiskelägen och grund i skären må de, som inom häradet eller socken bygga och bo, fiske brukas; ty inomskärs och uti hafsbandet är en för vidsträckt fiskefrihet ej alltid förmånlig.

§ 1 m. 2.

Stadgandets förbudsbestämmelse är en följd af å ena sidan den ifrågavarande fiskeredskapens beskaffenhet att för enskild person under längre tid eller ständigt taga en del af fiskevattnet i besittning, såsom vore det dennes enskilda egendom, och å andra sidan fiskevattnets beskaffenhet af ett rikets allmänningsvatten, hvars begagnande står en hvar rikets undersåte öppet, hvadan ett dess besittningstagande till större eller mindre del af enskild person med utestängande af alle andre icke bör, utan vederbörligt tillstånd åtminstone, medgifvas, och då äfven blott för viss tid (jfr byggningsbalken, kap. 18 § 2; regeringsformen, § 77). En liknaude uppfattning i fråga om statens allmänna vatten är ock i utlandet allmänt erkänd och tillämpad.

§ 2.

Innehåller de allmänna bestämmelserna om enskild rätt till fiske i saltsjön.

§ 2 m. 1.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 6 m. 1. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, kap. 2, § 6. — Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 2. — Fiskeristadga 1852, § 2 m. 1. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 2. m. 1.

§ 2 m. 2.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 6 m. 1. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, kap. 2, § 6. — Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 2. — Fiskeristadga 1852, § 2 mm. 1, 2. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 2 m. 2. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 23, 54—55, 93—94, 100—101, 104, 108, 110—111, 114—115, 125—126, 221—222, 271, 281, 286; 1886, sid. 72—74, 76.

Vid bestämmandet af landgrundets utsträckning i öppna sjön har för motstånd undvikande den 1852 stadgade, fast allt annat än lyckligt funna, gränsen bibehållits utan annan ändring, än att måtten i famnar utbytts mot mått i meter, hvarigenom strandegarne tillskyndats en i verkligheten omärklig vinst, enär 1 famn och 100 famnar motsvaras af 1,78 och 178,14 meter. (Om det för de icke strandegande fiskarena lämpligaste sättet att bestämma landgrundets gräns är nedan ordadt under § 4 m. 3). De obetydliga ändringarna i öfrigt afse att tillmötesgå från de skånska länens landsting uttalade önskingar eller beståndet af enskild rätt till fiske med faststående ryssjeartad redskap (jfr skrifvelse till Kongl. Maj:t den 19 oktober 1892 från Konungens befallningshafvande i Hallands län med förslag till förordning för strandlaxfiske med faststående redskap).

§ 2 m. 3.

Liknande för öfverskådlighetens skull mycket förmånliga hänvisningar förekomma både i allmänna lagen och flera förordningar (jfr t. ex. jordabalken, k. 12, § 4; Förordningen den 30 december 1880 om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund, § 24 m. 2). Jemför jagtstadga 1864, § 3 m. 2.

§ 2 m. 4.

Byggningabalken, kap. 17, § 1. — Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 7. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2, § 6, § 7, m. 1 p. 1. — Förordning om landtmäteriet i riket 1783, § 77. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 7 m. 1, § 22 m. 2, § 24, § 25 m. 3. — Kongl. vetenskapsakademiens anmärkningar med afseende på en blifvande fiskeristadga 1847 i 12 punkter. — Förslag till stadga om fiskerierna 1851, § 3 m. 2.

Jemför stadga om skiftesverket i riket 1866, § 6.

Momentet afser dels att för saltsjöfisket träda i stället för och nödigt tillöka bestämmelsen uti 17 kap. 1 § byggningabalken om oskift fiskevattens nyttjande, dels att, i hvad de lägga hinder i vägen för skifte af saltsjöfiske, ersätta första punkten i mom. 1 af 7 § kap. 2 af 1766 års allmänna stadga för rikets fisken samt bestämmelser i § 6 samma kapitel och stadga om »allmänningsfiskeri». (De efter 1766 års allmänna stadga enskilde tillhöriga fiskena i saltsjön voro nemligen, till stor om icke största delen åtminstone, att i egenskap af faktiskt oskiftad samegendom anse för »allmänningsfisken» äfven enligt den i samma stadgas kap. 3 § 3 m. 1 gifna definitionen; ehuru ordet »allmänningsfiske» dessförinnan i fråga om saltsjön väl allmännast, ja kanske uteslutande begagnats i betydelsen af för en hvar rikets undersåte fritt fiske. Uttrycket »af ålder» uti åberopade § 6 fick efter ändringen betydelse för bestämmande af området för dylik oskiftad samegendom).

Uti 17 kap. 1 § byggningabalken stadgas bland annat om »oskift fiskevatten» följande: »Vill någon skifta och annan ej, hafve den vitsord, som skifta vill, der domaren pröfvar, att det utan andras förfång ske kan», och uti allmänna stadgan för rikets fisken 1766, kap. 3, § 12 åläggas »befallningshafvande och domare, hvar uti sin ort, att till insjö- och strömfiskets desto bättre vård igenom tjenlige föreställningar förmå strand- och delegare af samfäldt fiske, der det sig göra låter, fiskevatten sins emellan skifta»; men i afseende på saltsjöfisket saknas icke blott ett motsvarande stadgande, utan finnas till och med i kap. 2, §§ 6 och 7 bestämmelser, som i verkligheten afse förbud mot skifte af samma fiske. Stadgandet uti sistnämnda §, att »uti de skärgårdar, som fiskare oklandradt och efter gammal vana ömsom fiskat vid hvar andras land och följt saltsjöfisken efter dess dref, förblifver det ock efter förra vanligheten», är nu i förslaget, för så vidt samma stadgande afser bevarandet af fångsten af drefisk såsom en oskiftad samegendom

för strandegarne, innefattadt i momentets föreskrift, att fiskevatten i saltsjön ej må skiftas. Sådant skifte har för öfrigt, i följd af sin olämplighet — då man ser bort från skifte af ostrongrund, såsom i verkligheten af helt annan art — icke egt rum annat än som ytterst sällsynt undantag, och redan i förordningen den 12 augusti 1783 om landtmäteriet i riket fick därför äfven i afdelningen »om egodelningar och storskiften» inflyta en bestämmelse om att »fiske bör under samfäldt nyttjande förblifva». Uti skiftesstadgarne af 1827 och 1866 har emellertid denna i praktiskt hänseende helt rigtiga bestämmelse ändrats, och det väl därför att den ansågs stå i strid med det i verkligheten grundlagsenligt upphädda stadgandet om skifte af fiskevatten i 17 kap. 1 § byggningsbalken.

§ 2 m. 5.

Jemför byggningsbalken kap. 17, § 1, kap. 20, § 4. — Förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund 1880, §§ 5, 7, 10, 21, 24 m. 1.

Momentet afser att lemna hittills saknade bestämmelser för anbringande af faststående ryssjeartad fiskredskap i saltsjön och att möjliggöra en lokal lagstiftning till förekommande deraf att fisket med dylik redskap idkas på ett sådant sätt, att den ene är den andre till men, och täflan mellan de fiskande utvecklar fisket derhän, att det varder ekonomiskt ändamålslost (jfr skrifvelse till Kongl. Maj:t den 19 oktober 1892 från Konungens befallningshafvande i Hallands län med förslag till förordning för strandlaxfiske med faststående redskap). Lämpligast hade helt visst varit, om man uti här afsedda trakter hade i tid genomfört en sådan anordning, att dylikt fiske fått utöfvas blott för gemensam räkning och med måttligt antal redskap af lämplig storlek. I några fall torde möjligen den ofvan till jemförelse åberopade vattenrättsförordningen kunna tjena till ledning och efterrättelse, men i följd af ämnets outhärdliga skick har någon bestämmelse om sådan tillämpning äfven här af samma förordning, som den i § 8 mom. 4 gifna, icke kunnat föreslås.

§ 3.

Innehåller allmänna undantag från bestämmelserna i § 2, afseende fiske vid stränderna med begagnande af landgrundet.

§ 3 m. 1.

Förordning angående strömmingsfiskets gemensamma idkande af allmogen i Finland 1763. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, kap. 2, § 8. Resolution och förklaring den 9 december 1766 på allmogens allmänna besvär vid sistöfverståndna riksdag, § 51. — Fiskeristadga 1852, § 3 m. 1. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 3 m. 1. — Utlåtande öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 23, 221—222.

Momentets affattning är bragt i närmare öfverensstämmelse med ordalydelsen i förordningen den 20 april 1763 och allmänna stadgan för rikets fisken den 14 november 1766, hvarförutom såväl hvad i stadgandet är och bör vara allmän regel som undantagen derifrån gifvits en form, som vid stadgandets tillämpning icke behöfver komma i strid med bestämmelserna i 15 kap. jordabalken om laga fång på grund af urminnes häfd. Uti förstnämnda förordning fans följande, för uppfattningen af kap. 2 § 7 i 1766 års allmänna stadga för rikets fisken viktiga tillägg: »dock med förbehåll, att ingen må, enligt 17 § uti ridderskapet och adelns privilegier, i deras fiskevatten fiska och fara, utan jordegandens goda vilja och samtycke.»

§ 3 m. 2.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 8 m. 1. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2, § 7 m. 1, p. 2 m. 2. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 25 m. 1. — Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 3. — Fiskeristadga 1852 § 3 m. 2 p. 1. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 3 m. 2 p. 1 (Betänkande, sid. 14, 58).

Momentet har återgifvits den lydelse, det hade i allmänna stadgan för rikets fisken 1766, så att endast ordföljden lämpats något efter tidens ändrade anspråk, och det har derigenom åter erhållit en tydlighet, som det beröfvats i 1852 års fiskeristadga, der de begagnade mycket sväfvande uttrycken af högsta domstolen i dess nôte ur protokollet öfver justitieärenden den 27 april 1852 förklarats »afse endast sillfångsten eller i allmänhet sådana slag af hafs fisk, som gå till stränderna i större dref eller stimmar, hvilka öfverstiga den enskilde strandegarens förmåga att ensam uppfånga och i afseende på hvilka i allt fall rättigheten att få följa fisken, allt efter som han flyttar sig från

en strand till annan, länder strandegarne sjelfva till ömsesidig fördel». Då nu för återgifvandets af innehållet i första punkten af mom. 1, § 7, kap. 2 i 1766 års allmänna stadga för rikets fisken (så lydande: »uti de skärgårdar, som fiskare oklandradt och efter gammal vana ömsom fiskat vid hvarandras land och följt saltsjöfiskens efter dess dref, förblifver det ock efter förra vanligheten») är tillräckligt sörjdt i § 2 m. 4 och § 9 m. 1, och då med hänsyn till det semisekulärt periodiska ymniga sillfisket vid rikets västkust, hvilket under 50 till 70 år långa mellanperioder fullständigt upphör, urminnes häfd ju icke kan återropas, enär häfdandet måste vara oafbrutet för att medföra laga kraft, och urminnes häfd dessutom enligt 15 kap. jordabalken endast får anlitas för styrkande af »rättighet» såsom tillhörande fast egendom, men icke för att bevisa det »rättighet» utgör en rikets samtliga undersåtens kollektivegendom, samt då inomskärs intet annat fiskslag gifves vid rikets västkust än sillen, å hvilket högsta domstolens affattning år 1852 af stadgandet kan vinna afsedd tillämpning; så torde vara klart, att samma affattning omöjligen kan bibehållas. Uttrycken »sådan hafs-fisk, som går till stränderna i stora stimmar», »af ålder» och »följa fisken efter dess dref» äro vidare, på det sätt de i nämnda affattning användts, alldeles för sväfvande eller svårtillämpliga eller rent af otjenliga för att kunna i momentet bibehållas. Det är ock att märka, att högsta domstolen angaf »systemålet» med 1852 års fiskeristadga vara »att utan annan förändring af hittills gällande stadganden, så vidt de höra till den allmänna lagen, än den af rikets ständers önskan föranledda närmare bestämningen af hvad med strandegares landgrund skall förstås, blott innefatta de förändrade föreskrifter af ekonomisk natur, som ansetts erforderliga», hvadan alltså innehållet i den ifrågavarande bestämmelsen i 1852 års stadga bort, för att vara lagligt, fullt sammanfalla med innehållet i motsvarande bestämmelse i 1766 års allmänna stadga, enligt hvilken senare den förre ock måste tolkas, om rättskränkning ej skall ega rum. Den af 1881 års kongl. fiskerikomité 1883 föreslagna affattningen af stadgandet i fråga är ännu mer förkastlig, och skulle dessutom äfven i flera fall icke kunna vinna tillämpning å just det semisekulärt periodiska sillfiske, den dock borde afsett.

Hufvudsakliga skillnaden mellan de båda för affattningen af ifrågavarande stadgande så viktiga punkterna i 1 mom. 7 § 2 kap. af 1766 års allmänna stadga för rikets fisken, hvilka punkter så ofta och äfven i § 3 mom. 2 af 1852 års fiskeristadga sammanblandats med hvarandra, är, att första punkten afser hela riket och all slags årviss fångst af

dreffisk i saltsjön, men den andra blott det semisekulärt periodiska bohuslänska sillfisket, och att första punkten afser en för ortens strandegare oskiftad samegendom, men den andra en för en hvar rikets undersåte tillgänglig kollektivegendom, samt att, då första punkten för den ömsesidiga fiskerättigheten strandegarne emellan åberopar sig på »oklandrad» utöfning och »gammal vana» samt fastställer rättigheten »vid hvarandras land» till att gälla »efter förra vanligheten», hvaraf tydligt nog framgår, att jordbruksfastigheter på grund af urminnes häfd tillkommande servitutsrättigheter åsyftas, så stödjer sig deremot den andra punkten om »det yppade ymniga sillfisket» blott på ett inträffadt faktum, *ymnigheten*, utan att åberopa sig på vare sig »oklandradt» idkande, »gammal vana» eller dylikt, och medgifver rättigheten »vid hvärs stränder det vara må», o. s. v. Skilnaden är sålunda i verkligheten mycket stor, och enda likheten består deri, att båda punkterna afse sådant strandfiske (med not eller vad), i hvilket äfven andre än strandegaren må deltaga.

Den nu föreslagna, på de 1766 af konung och riksdag gemensamt antagna lagbuden hvilande affattningen är sådan, att något tvifvel om, när momentet skall tillämpas eller icke, svårligen kan finnas, enär det mindre tydliga uttrycket »det yppade ymniga sillfisket» blifvit utbytt mot orden »det ymniga fisket af stor sill», genom hvilka än mer i ögonen fallande bör vara klart, att det blott är det semisekulärt periodiska fisket, som afses. Dettas fångster utgöras nemligen af sill, som nått sådan storlek, att hon kan blifva föremål för saltning, hvilket deremot icke är fallet med de så kallade lottsillfiskenas halfstora eller än mindre sill. Ordet »stänga» innebär här liksom i 1766 års allmänna stadgas momentet motsvarande bestämmelse ett förbud mot fiskares afhållande medelst stängsel i en eller annan form (eller på annat sätt) från för fiskets utöfning användbara notvarp eller vikar, och orden »vid hvilkas stränder det vara må» afse, att ingen må, på grund af vare sig adliga privilegier eller uteslutande fiskerättighet i öfrigt, kunna afvisa fiskarena från för fiskets idkande tjenliga stränder, något som nu än ytterligare gjorts tydligt genom den momentet vidfogade nya bestämmelsen derom.

Tillägget i 1766 års allmänna stadga, att samma lag skulle gälla »för sillfiske i Östersjön, hvarest någon ymnighet deraf sig visa kan», torde, såsom väl i verkligheten fullständigt betydelselöst, kunna uteslutas. I 1765 års projekt till allmän stadga för rikets fisken fans dessutom ännu ett tillägg i en egen §, hvilken till ytterligare belysande af innehållet i kap. 2 § 7 af 1766 års allmänna stadga må här anföras.

Den lydde: »Då strömming och annan saltsjöfisk vid stränder, holmar och skär, som enskilde tillhöra, uti den ymnighet tillstöter, att desse icke förmå densamma fånga och all fördel deraf i akt taga, bör det ej vägras andre, som dertill hugade äro, att endast i detta fall, jemte strandegaren, slikt fiske nyttja.»

Med hänsyn till möjlig skada å ostrongrund vid ymnigt sillfiske i Bohuslän har ifrågasatts ett så lydande tillägg: »Konungens befallningshafvande vare dock obetaget att på rättsegandes begäran förbjuda sådant sillfiske å tydligt utmärkta ostrongrund.»

§ 3 m. 3.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 7, § 8 m. 2. — (Allmän stadga för rikets fisken 1766, § 8). — Förklaring öfver 1766 års allmänna stadga 1771, § 2 m. 2. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 26 m. 3. — Utkast till en författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 4. — Fiskeristadga 1852, § 3 m. 2 p. 2. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 3 m. 2 p. 2.

Jemför vidare, hvad Bohuslän vidkommer: Magnus lagabotarens landslag, VII, 49. — Christian IV:s norska lag, VI, 45. — Utkast till bestämmelser, ifrågasatta att vinna tillämpning i afseende å hafs fisket vid kusten af Göteborgs och Bohus län 1893, § 2.

Momentet innehåller i något fullständigare och tydligare affattning den, hvad särskildt Bohuslän vidkommer, redan i forntiden stadgade rätten för fiskaren att vid ymnigt sillfiske under vintern fritt få begagna stranden och för egaren af denna att njuta ersättning för vid fisket å egorna vållad skada. Den i samband med detta moment i dess här föreslagna omfattning uti stadgan för nordsjöfiskerierna 1766, § 6 m. 1, och reglementet för nordsjöfiskerierna 1774, art. 2, § 5, samt fiskeristadgan 1852, § 3 m. 2 p. 2, fastställda särskilda rätten för strandegare i Göteborgs och Bohus län »att vid notdrägt för sådant fiske, i fall han vill i fisket deltaga, sjelf bestämma den ordning, hvori hans not dragas må», är här utelemnad på grund af skäl, som nedan vid § 12 m. 1 skola anföras.

Momentet gör tydligen ingen ändring i faktiskt bestående rättsförhållanden med hänsyn till landslots erläggande af de fiskande för landgrundets och strandens begagnande vid sådant fiske, som *icke* står en hvar rikets undersåte öppet att fritt nyttja, utan för deltagande i hvilket afgift på grund af laglig enskild rätt kan fordras.

§ 3 m. 4.

Allmän stadga för rikets fisken 1766, kap. 2, § 9. — Förklaring öfver 1766 års allmänna stadga 1771, § 2 m. 1. — Nôte ur protokollet öfver justitieärenden i högsta domstolen den 27 april 1852, anm. vid § 3 m. 3. — Fiskeristadga 1852, § 3 mm. 3, 4. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 3 mm. 3, 4. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 93, 163—164, 274, 280, 286—287; 1886, sid. 4, 74.

Det bohuslänska sillfisket väl ursprungligen i främsta rummet åsyftande stadgandet afser i den form, det här erhållit, å ena sidan att, i enlighet med högsta domstolens anmärkning öfver 1851 års förslag till stadga om fiskerierna, bevara lagligen förvärfvad rätt att för redan verkställd upprensning af notvarp uppbära afgift, men att å andra sidan icke vidare medgifva sådan rätts förvärfvande. Skulle emellertid rätten att upprensa notvarp och uppbära afgift för sådant notvarps begagnande bibehållas, borde den ock återgifvas sin ursprungliga omfattning; ty kostnaderna vid dylik upprensning äro väl, i de flesta fallen åtminstone, afskräckande stora. För sådant fiske, hvilkets nyttjande är för en hvar rikets undersåte fritt, torde dylik upprensning lämpigast böra bekostas med allmänna medel.

§ 3 m. 5.

Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 110, 125—126.

Momentet afser att tillmötesgå den af Malmöhus läns landsting 1885 uttalade önskan om frihet för fiskarena att idka agntägt å strandegares landgrund, en önskan som styrkes äfven deraf, att landgrundet i de f. d. danska landskapen Skåne, Halland och Blekinge före utfärdandet af allmänna stadgan för rikets fisken 1766 tillhörde kronan såsom ett regale, och att enskild rätt i afseende på fisket å landgrundet fördenskull icke ännu hunnit göra sig så fullständigt gällande vid de skärgård saknande kusterna af Skåne och Halland, att medgifvande af den ifrågasatta förmånen åt fiskarena kan anses innebära en rättskränkning. Momentet innehåller för öfrigt icke större utan tvärtom mycket mindre inskränkning i strandeganderätten, än momenten 1 och 2. Skulle denna här för agntägt af mask och räkor föreslagna frihet utsträckas äfven till agnskal, blefve det dock nödvändigt tillägga en be-

stämmelse för tryggande af odling af detta äfven i annat hänseende än såsom agn värdefulla djur.

§ 4.

Innehåller allmänna undantag från bestämmelserna i § 2, afseende fisket inomskärs och uti hafsbandet »å djup» utanför området för det egentliga strandfisket.

Bestämmelsen i byggningsbalken kap. 18 § 2 om att fiske af ifrågavarande slag blott bör få utöfvas af »dem, som inom häradet eller socknen bygga och bo», förtjenar af skäl, som under § 1 mom. 1 framhållits, att beaktas vid affattningen af § 4 i samband med slutliga upphäfvandet af nämnda kapitel i 1736 års lag.

§ 4 m. 1.

Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2, § 10. — Förslag till stadga om fiskerierna 1851, § 4. — Nöte ur protokollet öfver justitieärenden i högsta domstolen den 27 april 1852, anm. vid § 4. — Fiskeristadga 1852, § 4, § 20 p. 1. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 5 m. 1, § 20. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 274, 286; 1886, sid. 74, 76.

Under åtminstone förra hälften af förra århundradet skilde man med hänsyn till fisket i saltsjön mellan fisket 1) vid stränderna, 2) »på fria djupet» och 3) uti öppna hafvet, och var denna skilnad i allt väsentligt iakttagen äfven i 1762 års projekt till allmän stadga för rikets fisken. Sedan emellertid rikets ständers justitiedeputation vid riksdagen 1765—1766 föreslagit en sådan ändring i nämnda projekts bestämmelser om inomskärsfisket, att strandegarnes uteslutande rätt till allt sådant fiske gjordes till regel, föreslog samma Riksdags fiskerideputation, med antagligt syfte att åt allmänt begagnande bevara åtminstone en del af fisket å det »fria djupet», en ny § af följande lydelse: »Fiske med alls slags krok och ref å djup inom skärgården och uti hafsbandet varder ingen betaget att opåtaladt nyttja, då notdrägt ej deraf hindrad blifver medelst pålars eller stakars qvarlemnande», hvilken § äfven med inskjutande af ordet »yttre» framför ordet »skärgården» blef antagen såsom allmän lag.

Då i 1852 års fiskeristadga bestämmelsen i kap. 2, § 6 af 1766 års allmänna stadga för rikets fisken om bibehållandet af »allmänningsfiskeri» inomskärs, der sådant af ålder varit, fick (tilläfventyrs i följd af sjelfva affattningens otydlighet och olämplighet samt med hänsyn

till bestämmelserna i första punkten af samma stadgas kap. 2 § 11 och kap. 3 § 3 mom. 1) utan vidare bortfalla; så utgör den i detta moment bevarade friheten för krokfisket nu mer enda återstoden af det före 1766 så omfattande fiske å »fria djupet», hvilket begagnande stod en hvar öppet. Men icke nog med att äfven 1852 års stadga sålunda borttog en viktig del af det ursprungligen för en hvar fria fisket inomskärs, den minskade också betydelsen af det i § 4 kvarstående genom uteslutande af de i 1766 års allmänna stadga förekommande orden »all slags» framför orden »krok och ref» samt det viktiga tillägget »dock så att notdrägt ej deraf hindrad blifver medelst pålars eller stakars qvarlemnande»; ty det utelemnade innebar å ena sidan, att allt krokfiske utom å den grunda delen af vattnet invid stranden stod en hvar öppet att fritt nyttja, och å andra sidan, att de fiskande till och med egde rätt att för fiskets utöfning fästa pålar och stakar i annans landgrund.

Med hänsyn till den ringa utsigten att kunna till förmån för det för en hvar fria fisket ändra den nu gällande bestämmelsen hafva orden »inom yttre skärgården» icke utbyttts mot det tydligare fast i verkligheten samma språkliga innebörd egande uttrycket »inomskärs», utan momentet affattats i enlighet med lydelsen i 1851 års förslag till stadga om fiskerierna.

§ 4 m. 2.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 6 m. 1. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 25, m. 2. — Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, §§ 1, 2. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 5 m. 2. (Betänkande, sid. 14—15, 59). — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 71—72, 82—83, 93—94; 1886, sid. 72, 76.

Uti 1762 års projekt till allmän stadga för rikets fisken hade i § 6 mom. 1 föreslagits, att »rätter jordeganderätt och samma åtföljande enskilda fiskevatten uti hafsskären ej må sträcka sig längre ifrån landet eller jordegarens enskilda holmar och skär, än notdrägten derifrån nyttjas kan eller landfäste med ref eller krok för möjlig anses, hvarför ock hela reddan utanför för allmänningsfiske räknas», hvaraf synes, att man då ville begränsa strandeganderätten till den grunda delen af vattnet närmast stranden och till sådant fiske, hvilket kräfde landfäste från stranden eller landgrundets begagnande. Då emellertid i 1766 års allmänna stadga, väl i följd af de allt för sväfvande och obestämda

uttrycken i nämnda projekt, strandeganderätten utsträcktes till att i regeln omfatta allt vattnet inomskärs; så lemnades dock i form af undantag fisket å det »fria djupet» qvar såsom en strandegarne emellan oskiftad samegendom, i det att i kap. 2, § 6 föreskrefs att, »der allmänningsfiskeri af ålder inomskärs varit, bör det ock hädanefter dervid förblifva», fast detta egde rum under en sådan form, att bevarandet af denna mer allmänna rätt gent emot strandegarnes enskilda anspråk väl endast undantagsvis kunde ske. I § 11 af samma stadga och kapitel anfördes § 6 också icke bland de §§, som innehålla undantagsbestämmelser, hvilka medgifva nyttjandet af enskildes fiskevatten. — Redan uti 1766 års allmänna stadga hade sålunda nämnda undantagsbestämmelse i 1762 års projekt fått en helt och hållet annan betydelse än den först afsedda; men då det allmännas rätt ändock flerstädes bevarats genom sedvana; så bör ock en bestämmelse, motsvarande det faktiskt befintliga förhållandet, få åter inflyta i fiskerilagstiftningen.

Då nu en återgång till en affattning af stadgandet om strandeganderätten i ungefärlig öfverensstämmelse med den, som föreslogs 1762 och 1847, om än ur fiskets synpunkt mest önskvärd, helt säkert icke kan genomföras, och då 1881 års fiskerikomités förslag 1883 om »fritt fiske i de delar af större hafsfjärdar, till hvilka strandeganderätten ej sträcker sig», tydligen icke är tillfredsställande, emedan det icke öfverensstämmer med innehållet i § 2 och enär rätten i fråga icke bör i strid mot föreskrifterna i 15 kap. jordabalken styrkas genom urminnes häfd, och annat bevismedel knappast gifves; så återstår väl endast den utvägen att affatta stadgandet om det allmännas rätt uti fiskevattnet i fråga på ungefär samma sätt, som skett uti § 1 af förordningen den 30 december 1880 om allmän farled.

Momentet är för öfrigt så affattadt, att det icke behöfver afse allt saltsjöfiske å det »fria djupet», utan kan rättigheten mycket väl vara begränsad till blott fiske af visst fiskslag eller fiske med viss redskap. Fångst af ostron och andra botten vidfästade djur bör dock ej vara tillåten enligt detta stadgande; ty fiskerättigheten i fråga sträcker sig icke till vare sig vattnet eller hafsbotten och sålunda icke heller till hvad den senare är vidfästadt.

§ 4 m. 3.

Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 2. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 23, 24, 51, 165, 195, 200, 204, 274, 286; 1886, sid. 74, 76.

Ehuru en bestämning för den af här ifrågavarande stadganden oinskränkta enskilda fiskerättens upphörande och det »fria djupets» vidtagande med hänsyn till de icke strandegande fiskarena lämpligast torde kunna angifvas genom ett bestämdt djup af t. ex. 3, 4 eller högst 5 meter, när det är vida lättare för fiskaren att noga hafva reda på, å hvilket djup än å hvilket afstånd från ett visst djup utanför stranden han fiskar; så har dock här i stället hänvisats till stadgandet i § 2 m. 2 såsom det enda, hvilket har utsigt för sig att kunna äfven i fråga om här föreliggande fall genomdrifvas.

§ 5.

Byggningsabalken, k. 18, § 1. — Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 6 m. 2, § 26, § 27 m. 1. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2, § 6, k. 3, § 1. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 5 m. 1., § 22 m. 2, § 25 m. 3. — Fiskeristadga 1852, § 5. — Förslag till fiskeristadga 1883, §§ 4, 8. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 134.

Det torde förtjena utredas, huruvida några kronofisken vidare »för kronans egen räkning nyttjas eller allmänna verk till understöd upplåtna» äro.

§ 6 m. 1.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 28. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 3, § 3 m. 3. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 9 (§ 25 m. 3). — Förslag till stadga om fiskerierna 1851, § 1 m. 2. — Nöte ur protokollet öfver justitieärenden i högsta domstolen den 27 april 1852, anm. vid § 1 m. 2. — Fiskeristadga 1852, § 1 m. 2. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 7. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 24, 72, 97, 134, 140, 165, 200, 218, 244, 253, 259.

Uti 1762 års projekt fans ett särskildt stadgande (§ 28) om tillåtelse för den hvar att å djup saklöst fiska med ref och krok uti stora insjöar, der fisken ej lätteligen utödas kan», och äfven i det till rikets ständers plena den 20 februari 1766 från fiskerideputationen öfverlemnade projektet fans i kap. 3 en särskild § derom så lydande: »§ 18. Uti större insjöar och fjärdar, der fisken ej lätteligen utödas kan, tillåtes, till den grofvare svalgfiskens minskande, en och hvar saklöst att å

djup med ref och krok fiska, enär med någon strandegare åsämjas, om frihet och lof, att ifrån dess land utgå; men i trots af att denna § åberopas uti 1766 års allmänna stadgas kap. 3, § 3 m. 3, fick den dock ej följa med vid den för öfrigt i åtskilligt nog slarfviga expeditionen af rikets ständers beslut till Kongl. Maj:t den 30 oktober 1766. Fiskerideputationens affattning af stadgandet erbjuder tydligt nog öfverensstämmelse med föreskrifterna i jagtstadgan om »skadliga rofdjur» och i 1766 års allmänna stadga för rikets fisken i kap. 1, § 8, om »skälar, uttrar och andra skadedjur i sjön», hvilka finge, »såsom fisködande, å andras grund och vatten, när de anträffades, fångas och skjutas.»

Den affattning af momentet, som förekommer i nu gällande fiskeristadga och i 1883 års förslag, står i uppenbar strid med bestämmelserna om rätt i »sjö» uti 12 kap. 4 § jordabalken, hvarför detsamma här gifvits en lydelse, liknande den i § 4 momenten 1 och 3; men för än större tydlighets vinnande hade kanske de få insjöarne i fråga kunnat uppräknas, i stället för att genom en viss storlek angifvas.

§ 6 m. 2.

Allmän stadga för rikets fisken 1762, k. 3, § 2. — Fiskeristadga 1852, § 6. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 9. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 139; 1886, sid. 69, 75, 76—77. — Lag angående de svenske lapparnes rätt till renbete i Sverige 1886, §§ 1, 21, 23.

Jemför vidare: Jagtstadga 1864, § 4.

Då stadgandena om de s. k. »allmänna kronofiskena» torde vara af den art, att deras stiftande bör ske enligt 77 § regeringsformen och i samband med den öfriga lagstiftningen för kronans domäner (lämpligast kanske såsom ett tillägg till kap. 8 i förordningen den 29 juni 1866, angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket); så torde vara tillräckligt, att momentet blott lemnar en hänvisning till nämnda lagstiftning. Jemför vidare kammarkollegii och domänstyrelsens gemensamma utlåtande den 25 januari 1893 angående förslag till fiskeristadga.

§ 7.

Byggningsbalken, k. 18, §§ 3, 4 (jfr k. 16, § 1). — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2, § 6, k. 3, § 3. — Förslag till förnyadt

reglemente för fisket 1840, § 7, § 22 m. 2, § 25 m. 3. — Fiskeristadga 1852, § 7. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 10. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 24, 139, 190—191, 195, 200—201. — Jemför vidare: Förordning angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket 1866, k. 2.

Stadgandet är affattadt i öfverensstämmelse med nu gällande fiskeristadgas § 7 utan annan ändring, än att fisket å byallmänningarna undantagits, såsom riktigare hörande under nästa §, och att föreskrift tillagts om allmänningsfiskes utarrendering. Jemför vidare kammarkollegii och domänstyrelsens gemensamma utlåtanden den 25 januari 1893 angående förslag till fiskeristadga och angående ändring af gällande lagstiftning rörande disposition af allmänningsfisken.

§ 8.

Innehåller de allmänna bestämmelserna om enskild rätt till fiske uti insjöar och rinnande vatten.

§ 8 m. 1.

Jordabalken, k. 12, § 4. — Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 27 m. 2. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 3, § 4 m. 1. — Fiskeristadga 1852, § 8. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 6. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 40, 134, 139, 140.

Momentet motsvarar § 8 i nu gällande fiskeristadga utan annan ändring, än att några få ord inskjutits för att tydliggöra, det momentet blott afser sötvattensfiske, och att hänvisning införts till de §§, som innehålla undantag från momentets allmänna föreskrift.

§ 8 m. 2.

Se anmärkningen ofvan under § 2 m. 3.
Jemför jagtstadga 1864 § 3 m. 2.

§ 8 m. 3.

Byggningsbalken, k. 17, § 1. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 3, § 12. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 18 m. 5. — Stadga om skiftesverket i riket 1866, § 4. — Förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund 1880, § 5.

Momentet afser att vid upphäfvandet af 17 kap. byggningsbalken ersätta större delen af samma kapitel § 1. Det gjorda tillägget torde ej behöfva här särskildt motiveras.

§ 8 m. 4.

Byggningsbalken, k. 17, §§ 1, 2. — Förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund 1880, §§ 6—8, 10, 16, 21, 22, 24 m. 1.

Momentet afser att träda i stället för byggningsbalkens ännu gällande bestämmelser om fiskebyggnad. Möjligen torde dock utöfver de föreslagna bestämmelserna böra, på sätt ofvan i § 2 mom. 5 skett, tilläggas ett stadgande om befogenhet för Konungens befallningshafvande att på rättsegandes begäran, efter vederbörandes hörande, bestämma, huru fiskebyggnad i sådana insjöar, som ej äro att hålla för »vattendrag», under vissa förhållanden må anordnas.

§ 9.

Innehåller enskilda undantag från de allmänna bestämmelserna om fiskerättighet i § 1 m. 1, § 2 mm. 1, 2, § 3 m. 1, § 7 och § 8 m. 1.

§ 9 m. 1.

Jordabalken, k. 12, § 4. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2, § 6, § 7 m. 1 p. 1, k. 3 § 4 m. 2. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 8 m. 1, § 24, § 25 m. 3. — Kongl. vetenskapsakademiens anmärkningar med afseende på en blifvande fiskeristadga 1847 i 12 punkten. — Utkast till en författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 1 p. 2. — Förslag till stadga om fiskerierna 1851, § 3 m. 2, § 9. — Fiskeristadga 1852, § 9. — Stadga om skiftesverket i riket 1866, § 6. — Förordning angående hemmansklyfning och jordafsöndring 1881, § 9 m. 1. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 50. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 94, 99, 100—101, 102—103, 165.

Jemför vidare: Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 26, § 27 mm. 1, 2. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 3, § 1 m. 4.

Momentet, som motsvarar § 9 i nu gällande fiskeristadga, utgör en omarbetning af nämnda § med syfte att å ena sidan göra densamma möjligast tydlig och å andra sidan bringa densamma i full öfverens-

stämmelse både med föreskrifterna i 15 kap. jordabalken om urminnes häfd såsom laga fång och med de i 1766 års allmänna stadga gifna, vida mer tillfredsställande bestämmelserna för förhållandena i fråga. Ingen § i fiskeristadgan har nemligen blifvit i så hög grad missuppfattad som § 9, och är det fördenskull särskildt af nöden, att den äldre af både Konung och Riksdag antagna lagstiftningen i ämnet varder återstald; ty man har till och med gått så långt i förtolkning af det nu gällande stadgandets otydliga uttryck, att man användt dessa till stöd för styrkande med urminnes häfd, att visst fiske icke vore enskild egendom, utan en alla rikets undersåtars kollektivegendom, fast enligt åberopade stadgande i jordabalken icke medgifves att anlita urminnes häfd såsom bevismedel för annat än styrkandet af »fast egendom eller rättighet» såsom tillhörande en *fastighet*. Vore emellertid samma stadgandes innebörd verkligen sådan, som den nämnda förtolkningen velat göra troligt, då hade ju i nu gällande fiskeristadga de två första momenten af § 3, i hvad de afse rätt till fiske vid annans strand, varit fullständigt obehöfliga, såsom helt och hållet fallande under § 9.

Den förändring i nu gällande fiskeristadgas § 9, som 1883 föreslogs af 1881 års kongl. fiskerikomité, skulle icke medföra förbättring, utan tvärtom betydlig försämring med hänsyn till nämnda förhållanden.

Momentet inbegriper i den affattning, det här erhållit, äfven bestämmelsen i kap. 2, § 7 m. 1 p. 1 af 1766 års allmänna stadga, att »uti de skärgårdar, som fiskande oklandradt och efter gammal vana ömsom fiskat vid hvarandras land och följt saltsjöfiskens efter dess dref, förblifver det ock efter förra vanligheten», i hvad samma bestämmelse nemligen såsom servitutsrättigheter afser ömsesidig fiskerätt »vid hvarandras land» flera fiskerättsegare emellan. Jemför vidare anmärkningarna ofvan under § 2 mom. 4 och § 3 mom. 2.

Uti den 25 januari 1893 afgifvet gemensamt utlåtande tillstyrka kammarkollegium och domänstyrelsen att, enär andra punkten i § 9 nu gällande fiskeristadga »innehåller en allmän rättsregel, som näppeligen har sin plats i fiskeristadgan», samma punkt äfven »må från paragrafen uteslutas». Bestämmelserna i denna punkt ega ock numera föga annan betydelse än att utgöra ett historiskt minnesmärke efter den strid mellan kronan och strandegarne om rätten till fiskes utöfning i talrika fiskevatten, som pågick under flera århundraden och ofta blef föremål för vid riksdagarne anförda besvär, intill dess efter rikets ständers hemställan de flesta kronofiskenas försäljning sent omsider gjorde slut derpå. Ännu i 1766 års allmänna stadga fans nemligen, i kap. 3, § 1 m. 1,

ett vid utfärdandet af 1852 års fiskeristadga utelemnadt tillägg vid an-
gifvandet af kronans enskilda fisken, så lydande: »jemte alla de fiske-
lägenheter, som kronan efter laga rättegång ifrån orättmätige innehaf-
vare återvinna kan».

§ 9 m. 2.

Momentet är föreslaget för att göra tydligt, att de åberopade be-
stämmelserna i § 3 m. 3 och § 7 ega tillämpning äfven vid sådant fiske,
till hvilket hafves laga fång enligt bestämmelserna i föregående moment,
så framt nemligen icke sjelfva fångtet innebär ett annat förhållande. Fiske
kan t. ex. vara afsöndradt med fastställande af sådana vilkor, som in-
skränka den i nämnda §§ stadgade rätten.

§ 10 m. 1.

Jemför: Jagtstadga 1864, § 3 m. 3.

§ 10 m. 2.

Jemför: Jagtstadga 1864, § 6.

§ 10 m. 3.

Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2, § 12, k. 3, § 3 m. 3,
— Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 47. — Fiskeri-
stadga 1852, § 10. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 49. — Utlåtanden
öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 96, 123, 213,
215, 241, 243, 247.

De här utelemnade orden i § 10 af nu gällande fiskeristadga kunde
ej bibehållas, efter det nya moment »om delegares rätt att sjelfva nyttja
fiskevatten och att deri bygga fiskeverk» vidfogats §§ 2 och 8 i detta
förslag.

§ 11.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 2. — Stadga
för nordsjöfiskerierna 1766, § 2. — Förklaring öfver 1766 års stadga
för nordsjöfiskerierna 1771, § 1. — Reglemente för nordsjöfiskerierna
1774, art. 1, § 4. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840,

§ 36. — Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 5. — Nöte ur protokollet öfver justitieärenden i högsta domstolen den 27 april 1852 (förslag vid § 4). — Förslag till fiskeristadga 1883, § 1 m. 2 (betänkande, sid. 13, 14, 57). — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 71, 93, 100, 104, 106—107, 109, 112—113, 126, 139, 271; 1886, sid. 71—72.

Jemför vidare: Lov om Fiskeriet i Danmark den 5 April 1888, § 1 m. 2.

Ehuru många betänkligheter förefinnas mot införandet i den afsedda förordningen af en bestämmelse om utländingars uteslutande från fiske å svenskt område; så torde dock fördelarne af en tidsenlig lagbestämelse i ämnet vara öfvervägande. Kommerskollegium i utlåtande den 7 augusti 1888 samt kammarkollegium och domänstyrelsen i gemensamt utlåtande den 25 januari 1893 hafva emellertid afstyrkt hvad 1883 föreslagits af 1881 års fiskerikomité.

Det återopade danska lagstadgandet lyder sålunda: »Alle Andre skal det være forbudt at drive Fiskeri paa dansk Söterritorium, selv om det sker i Forening med danske Undersaatter; dog skal dette Forbud ikke være til Hinder for, at der fremdeles som hidtil saavel af svenske som af danske fiskeriberettigede Undersaatter drives Fiskeri i Öresund mellem Linierne Gildberghoved—Kullen mod Nord og Stevns—Falsterbo mod Syd, og ei heller indtil videre for det Sildefiskeri, der for Tiden drives af svenske Undersaatter under Bornholm.»

Om gränsen i hafvet för det område, som vid rikets vestkust är svenske undersåtar förbehållet, är utfärdad en kunglig kungörelse den 5 maj 1871.

§ 12 m. 1.

Stadga för nordsjöfiskerierna 1766, § 6 m. 1. — Reglemente för nordsjöfiskerierna 1774, art. 2, § 5. — Projekt till reglemente för sillfisket 1788, § 13. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 23 m. 3, § 37 m. 1. — Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 12. — Förslag till stadga om fiskerierna 1851, § 11. — Nöte ur protokollet öfver justitieärenden i högsta domstolen den 27 april 1852 (anmärkning vid § 11). — Fiskeristadga 1852, § 21. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 21 (betänkande, sid. 20, 56, 63). — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 29—30, 41, 75, 209, 212, 214, 215, 217, 219, 226, 228, 242, 287—288; 1886, sid. 82.

Obestriddigt torde vara, att det är af verkligt behof påkalladt att

bestämma, hvem företrädesrätten till fiskes utöfning tillkommer, då flere fiskande skola fiska å samma plats, men ej kunna göra det alla på en gång, och detta så mycket mer, som sådan företrädesrätt ofta gäller mycket stora värden, och utan tydlig lagstiftning stor oförrätt ej sällan skulle ske samt svåra tvister uppkomma. Detta ämne för fiskerilagstiftningen är ock för fiskets utöfning af en särskildt stor betydelse, enär fiskaren måste hafva klart för sig, hur sådan företrädesrätt förvärfvas, bibehålles och förverkas, och genom lag vara förvissad om att denna rätt aktas och är skyddad, om han med nödig trygghet skall kunna utöfva sin ofta stort kapitalutlägg förutsättande näring, hvarför ock åtminstone grunderna för denna rätt böra tillhöra den allmänna förordningen om rätt till fiskes utöfning.

Utlåtandena från landstingen år 1885 bära mer än tillräckligt vittne om, att nu gällande fiskeristadgas 21 § vunnit de fiskandes bifall öfver allt, der det varit fråga om fiske, som stode en hvar öppet att fritt deltaga uti; och gäller detta omdöme icke minst Bohuslän, för hvilket ymniga sillfiske stadgandet i fråga äfven först stiftades och intill nu tillämpats. Att man nu för nämnda sillfiske söker återinföra en från Bohusläns norska tid härrörande äldre ordning har väl sin grund uti användandet i allt större omfattning under senare åren af de förr okända långvariga vadstänger, med hänsyn till hvilka den så länge tillämpade enkla ordningens fortfarande bibehållande skulle framkalla oegentligheter, som kanske mer än fullt motväga den i Norge följda och af 1881 års kongl. fiskerikomité förordade, i mångt och mycket invecklade och svår-tillämpliga ordningen.

I de 1766 och 1774 utfärdade stadgarne för bohuslänska hafs fisket liksom ock i § 3 m. 2 p. 2 af nu gällande fiskeristadga förklaras vid notdrägt för sådant fiske, som en hvar rikets undersåte eger fritt deltaga uti, strandegaren vara »berättigad, i fall han vill i fisket deltaga, att sjelf bestämma den ordning, hvori hans not dragas må», och Göteborgs och Bohus läns landsting har i sitt 1885 afgifna utlåtande öfver 1883 års förslag till fiskeristadga hållit strängt fast vid denna rätt för den bohuslänske strandegaren; men då detta senare säkerligen skett af den orsak, att man icke ville offra denna rätt annat än i samband med en fullständig och tillfredsställande revision af rätten till fiskes utöfning i saltsjön, och då den affattning af § 3 m. 2 och § 9 i gällande fiskeristadga, som här föreslås, i motsats till 1883 års förslag erbjuder en eftersträfvansvärd trygghet mot upphäfvande af enskild rätt till fiske åsyftande fiskerättsprocesser, samt då rätten i fråga eger blott föga värde och möter svårigheter vid utöfvandet, i synnerhet då flere strand-

egare med stridiga anspråk uppträda samtidigt på ett och samma ställe; så har denna rätt här öfvergifvits, och bestämmelsen om densamma utlemnats.

§ 12 m. 2.

Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 11. — Betänkande med förslag till ny fiskeristadga 1883, sid. 20, 56. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 25, 75—76, 84—85, 94, 172—173, 226, 281; 1886, sid. 82.

De stundom mycket stora värden, som äro på spel vid fiskets utöfning, och nödvändigheten af att fastställa ett allmänt lagbud, enligt hvilket de med olika slags redskap fiskande i förhållande till hvarandra hafva att foga sig deri, att det ekonomiskt mindre betydande fiskesättets utöfvare få vika undan för det mer betydandes, då de ej kunna fiska å samma plats på en gång, enär ingen frivilligt uppoffrar sin i öfrigt lika goda rätt, ådagalägga äfven fullt tillräckligt behovet af ett dylikt lagbuds stiftande.

Om utfärdande af särskilda bestämmelser för sådant fiske, som står en hvar rikets undersäte öppet att fritt begagna, jmför: Betänkande med förslag till ny fiskeristadga 1883, sid. 20, 66, § 24 m. 9.

§ 13 m. 1.

Jordabalken, k. 12, § 4. — Byggningsbalken, k. 20, § 3. — Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 27, mm. 3—5, 7. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2, § 14, k. 3, § 5 mm. 1, 2. — Förklaring öfver 1766 års allmänna stadga 1771, § 3 m. 1. — Projekt till förordning om kungsådra 1772, §§ 1—5. — Fiskeristadga 1852, § 11. — Förslag till ny lag rörande vattenrätten 1870, § 7 mm. 1, 3 (betänkande, sid. 8—12, 70). — Nya lagberedningens förslag till vattenrättsförordning 1879, I, § 7 m. 3, § 8; VI, § 11 (betänkande, sid. 32, 82—90, 209). — Förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund 1880, § 8. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 11 (betänkande, sid. 15—16, 60—61). — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 18, 19, 94, 96, 97, 101, 115—116, 134, 141, 145, 148—149, 153, 157, 166—167, 214, 223—226, 253, 259, 261—262, 265; 1886, sid. 77—81.

Få ämnen för lagstiftning torde, i följd af lika viktiga som oförenliga intressen, erbjuda större svårigheter att öfvervinna än frågan om

kungsådra och fiskled i vattendragen, och få stadganden i svensk allmän lag torde ock vara så litet tillfredsställande som paragrafen om kungsådra, sådan den förekom i 20 kap. 3 § byggningsbalken och nu går igen i 8 § af förordningen den 30 december 1880 om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund. Den senare paragrafen är nemligen, då man ser bort ifrån ett tillägg om breddens beräkning, blott en ny, icke i något som helst hänseende förbättrad upplaga af den förra.

Då man hade bort vänta sig, att lagen fastställt den allmänna rätten om kungsådra i vattendragen såsom regel och låtit enskilde sedan med urminnes häfd enligt 15 kap. §§ 1 och 3 jordabalken styrka sin rätt att till större eller mindre del eller helt och hållet stänga kungsådran; så gjorde lagen i stället enskildes rätt att stänga vattendragen till regel och den allmänna rätten till undantag, hvilka i strid mot bestämmelserna i samma kap. 1 § jordabalken borde styrkas med urminnes häfd. Att betrakta kungsådran såsom en de enskilde strandegarnes ömsesidiga servitutsrättighet i vattendraget vid hvarandras stränder synes nemligen vara ett allt för långsökt tolkningssätt för att kunna godkännas.

I förslaget till gällande förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund yttrar nya lagberedningen bland annat följande: »Beträffande den s. k. större kungsådran eller den kungsådra, som af ålder varit, delar beredningen senare vattenrättskomiténs åsigt. Visserligen har i omtvistade fall ofta mött svårighet att afgöra, om i ett visst vattendrag kungsådra af ålder varit eller ej; men svårigheten att i detta hänseende åstadkomma utredning och bevisning om sakförhållandet bör ej föranleda till underkännande af de rättigheter, som för sin uppkomst och fortvaro ej ega annan grund än hittills gällande bestämmelser om nämnda kungsådra. Att lemna dessa rättigheter till spillo läser lika litet böra komma i fråga som att i allmänhet upphäfva den lagliga verkan af urminnes häfd, därför att bevisningen för häfden är svår att åvägabringa. Numera torde dock genom laga domar eller annorledes vara i det öfvervägande antalet fall lagligen bestämdt, huruvida dylik kungsådra finnes eller ej, och följaktligen tvister derom sällan förekomma.» Nya lagberedningens uppfattning är tvifvels utan riktig i fråga om hvar kungsådra numera i regeln skall finnas eller ej, men den utgör intet berättigadt försvar för den principvidriga affattningen af § om kungsådra äfven i beredningens förslag, och den afböjer än mindre de stora olägenheter, som följt och följa deraf, att samma § tagits och kanske än ytterligare kommer att tagas till mönster vid affattningen af lagbestämmelser inom fiskerätten; ty resultatet deraf har blifvit och torde allt framgent blifva, att det allmännas rätt och

intressen få vika för de enskildes eller, i andra fall, att enskild egen-
dom göres osäker. Att § om kungsådra i nämnda förordning bibehållits ungefärligen sådan, den befans i 1736 års lag, torde väl ock i verkligheten haft sin grund deri, att man trodde eller insåg det vara omöjligt att i Riksdagen genomdrifva en annan affattning af §.

Den omständigheten, att mera bemälda förordning i § 8 återgifvit byggningabalkens bestämmelser om kungsådra och i § 6 innehåller bestämmelser om uppdämning och dylikt, med syfte att närmast skydda helt andra intressen än fiskets, kan sålunda omöjligen utgöra något det minsta bevis emot behovet af en revision af fiskeristadgans bestämmelser om fiskled, utan tvärtom för en dylik, såsom ock både Kongl. Maj:t och den 1881 tillförordnade kongl. fiskerikomitén framhållit (betänkande med förslag till ny fiskeristadga 1883, sid. 2, 15).

Detta moment är, liksom de följande bestämmelserna om fiskled, affattadt med ledning af de anmärkingar, som afgifvits öfver 1883 års förslag till fiskeristadga; och gör det här förslagsvis meddelade icke anspråk på att hafva lemnat något väsentligt bidrag till de befintliga svårigheternas lösande.

§ 13 m. 2.

Förklaring öfver 1766 års allmänna stadga 1771, § 3 m. 2. — Projekt till förordning om kungsådra 1772, § 2 m. 1. — Fiskeristadga 1852, § 15. — Nya lagberedningens förslag till vattenrättsförordning 1879, I, §§ 8, 9. — Förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund 1880, §§ 8, 9.

§ 14 m. 1.

Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 3 § 5, mm. 3, 4, § 7 m. 1. — Projekt till förordning om kungsådra 1772, §§ 6, 7. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 11, m. 3. — Fiskeristadga 1852, § 14. — Förslag till ny lag rörande vattenrätten 1870, § 7 m. 2. — Nya lagberedningens förslag till vattenrättsförordning 1879, VI, § 14 m. 1. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 13 m. 1. (Betänkande, sid. 16—17, 62). — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 24, 29, 55—56, 128, 149, 156, 158, 167—168, 191, 195—196, 201, 204, 212, 214, 265—266; 1886, sid. 79, 81.

§ 14 m. 2.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 27 m. 6. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 3 §§ 6, 7. — Projekt till förordning om kungsådra 1772, §§ 8, 10. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, §§ 12, 13. — Fiskeristadga 1852, §§ 13, 14. — Nya lagberedningens förslag till vattenrättsförordning 1879, VI, § 13, § 14 m. 2. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 12, § 13 m. 2. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 24, 55—56, 96, 128, 135, 141, 191, 195—196, 201, 204—205, 212, 214, 265—266; 1886, sid. 4, 79—80, 81, 82.

Enligt fiskeriintendentens förslag är bestämmelsen i nu gällande fiskeristadgas § 13 här förd in under detta moment, enär den förra tydiligen blott afser ett speciellt fall af hvad i momentet föreslagits.

§ 15.

Nya lagberedningens förslag till vattenrättsförordning 1879, VI, § 15. — Förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund 1880, § 10. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 14. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 135, 265—266.

§ 16 m. 1.

Byggningabalken, k. 17 § 3, k. 18, § 4, k. 20 § 7. — Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 28. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2 § 11, k. 3, § 3 m. 5, § 4 m. 3, 5. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 7 m. 2, § 8 m. 2, § 10, § 22 m. 2. — Fiskeristadga 1852, § 29 p. 1. — Strafflag 1864, k. 24 §§ 14, 16. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 35 m. 1.

§ 16 m. 2.

Byggningabalken, k. 18 §§ 1, 2. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2 § 11, k. 3 § 1, m. 3, § 2 m. 3. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 5 m. 1, 2, § 6, m. 2. — Fiskeristadga 1852, § 29 p. 2. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 35 m. 2. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 271; 1886, sid. 71.

Jemför vidare: strafflag 1864, k. 1 § 2. — Lov om fiskeriet i Danmark 1888, § 58.

Momentet har fått ett tillägg med anledning af bestämmelserna i § 1 m. 2 och § 11. Då svenske fiskare någon gång bötfällas för olofligt fiske å danskt område, torde ett det danska lagbudet motsvarande stadgande i svensk lag ej böra saknas, ehuru straffbestämmelserna för utländings olofliga fiske å rikets område väl icke böra, med hänsyn särskildt till förhållandena gent emot Norge och Danmark, göras så stränga som de i äldre tider funnos stadgade eller föreslagits.

Uti Lov om Fiskeriet i Danmark den 5 April 1888 lyder straffbestämmelsen i fråga sålunda: § 58. Overtrædelser af de i denne Lov givne Foreskrifter — — — —, straffes, forsaavidt ikke Gjærningen medfører en højere Straf, med Bøder fra 10 til 400 Kroner. — — — — Ulovligt Fiskeri paa dansk Söterritorium (§ 1, 2: det Stykke) skal, foruden Bøder, som ovenfor fastsat, medføre Konfiskation af Fangsten samt af de dertil benyttede Redskaber.»

§ 16, m. 3.

Byggningsbalken, k. 17 § 3. — Stadga för nordsjöfiskerierna 1766, § 2. — Förklaring öfver 1766 års stadga för nordsjöfiskerierna 1771, § 1. — Reglemente för nordsjöfiskerierna 1774, art. 1, § 4. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, §§ 36, 63. — Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 5. — Nöte ur protokollet öfver justitieärenden i högsta domstolen den 27 april 1852 (förslag vid k. 5 § 2). — Strafflag 1864, k. 24 § 16. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 35 m. 1.

Jemför Lov om Fiskeriet i Danmark 1888, § 58.

§ 16, m. 4.

Strafflag 1864, kap. 24, § 14.

§ 17.

Stadgande af påföljd för öfverträdelse af de föreskrifter, som lemnats i de nio första §§ af förslaget till bevarande af fiskeberättigads rätt till fiskes utöfning äfven vid strand, hvilken honom alls icke eller åtminstone icke hel och hållen tillhör, torde icke vara öfverflödigt.

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 2 Häft.

§ 18.

Förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund 1880, § 2, mm. 1, 2.

Stadgandena torde vara behöfliga med hänsyn till föreskrifterna icke blott i § 1. m. 2 och § 2 m. 5, utan äfven i § 8 m. 4, i hvad detta sistnämnda moment afser fiskeverk i insjö, hvilken ej kan räknas för »vattendrag».

§ 19, m. 1.

Byggningsåbalken, k. 17 § 4. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 3, § 8. — Fiskeristadga 1852, § 30 m. 1. — Strafflag 1864, k. 24 §§ 14, 16. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 36 m. 1.

§ 19 m. 2.

Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 3 § 8 m. 2. — Fiskeristadga 1852, § 30 m. 2. — Nya lagberedningens förslag till vattenrättsförordning 1879, VI, § 30. — Förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund 1880, §§ 22. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 36 m. 2. (Betänkande, sid. 34, 72). — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 57, 78.

§ 20.

Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 2 § 10. — Fiskeristadga 1852, § 35 p. 1. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 41.

Straffbestämmelsens affattning har skett med hänsyn till öfverträdelsens art att utgöra ett missbruk af den en hvar gifna rätten gent emot strandegaren, i hvars fria föfogande öfver landgrundet samma rätt innebär ett väsentligt ingrepp.

§ 21.

Reglemente för nordsjöfiskerierna 1774, art. 2, § 5, p. 2. — Projekt till reglemente för sillfisket 1788, § 13. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 37 m. 1. — Utkast till författning om fiskerierna i Nordsjön 1847, § 13. — Fiskeristadga 1852, § 36. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 42. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 78, 276, 281—282; 1886, sid. 6.

§ 22.

Ordningsstadga för rikets städer 1868, § 25. — Helsovårdsstadga för riket 1874, § 39. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 256.

§ 23.

Fiskeristadga 1852, § 41. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 45.

§ 24.

Fiskeristadga 1852, § 42. — Kongl. kungörelse den 10 mars 1865. angående vissa ändringar i fiskeristadgan. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 46.

§ 25.

Byggningabalken, k. 17 § 3. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 3 § 4 m. 3. — Strafflag 1864, k. 24 § 16. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 47 (Betänkande, sid. 34—35, 74—75.). — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 26, 52—53 61, 95, 210, 276, 282.

Jemför tullstadgan 1887, § 147 mm. 2, 3.

Stadgandet är här affattadt i ungefärlig öfverensstämmelse med 1883 års förslag.

§ 26.

Fiskeristadga 1852, § 43. — Strafflag 1864, k. 24 § 15. — Förslag till fiskeristadga 1883, § 48.

Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 43—44, 52—53, 61, 95, 249—250, 261.

Ett tillägg är gjordt med hänsyn till bestämmelserna i § 1 m. 2, § 11 och § 16 m. 2.

§ 27 m. 1.

Projekt till allmän stadga för rikets fisken 1762, § 3 m. 2, § 4, m. 1, § 5, § 9 mm. 2, 3, § 12. — Allmän stadga för rikets fisken 1766, k. 1 §§ 12, 13, k. 2 § 4 m. 1. — Reglemente för nordsejöfiskerierna 1774, art. 1, § 1. — Förslag till förnyadt reglemente för fisket 1840, § 29 m. 1, § 34. — Fiskeristadga 1852, § 44. — Förslag till

fiskeristadga 1883, § 51. — Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 95, 186—187, 222, 228. — Ansökan från motionären den 30 juni 1886 till Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län om åtgärders vidtagande för ernående af mer tillfredsställande förhållanden å de bohuslänska fiskelägena.

Stadgandet är affattadt efter de äldre föreskrifterna och förslagen, hvilka allenast bragts i större öfverensstämmelse med tidens ändrade förhållanden och kraf.

§ 27 m. 2.

Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 222, 228. — Ansökan från motionären den 30 juni 1886 till Konungens befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län om åtgärders vidtagande för ernående af mer tillfredsställande förhållanden å de bohuslänska fiskelägena.

Jemför lag angående de svenske lapparnes rätt till renbete i Sverige 1886, § 24.

Jemför vidare: Lag om dikning 1879, §§ 17, 24, 25. — Förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund 1880, § 6 m. 2. — Förordning om allmän flottled 1880, §§ 4, 7.

Icke allenast den 1886 stadgade expropriationsrätten i visst fall till förmån för lapparne, utan äfven de af senare tidens lagstiftning i flera fall för tillgodoseende i verkligheten hufvudsakligast af enskildes fördel medgifna rättigheterna af samma eller liknande art torde minska betänkligheterna mot att till förmån för utaf strandegarne ofta nog allt för illa behandlade fiskaresamhällen få anlita expropriationsrätten såsom i verkligheten enda utvägen att komma ifrån rent af obilliga och den ekonomiska utvecklingen inom dessa samhällen i högsta grad hinderliga förhållanden.

§ 28.

Utlåtanden öfver 1883 års förslag till fiskeristadga 1884—1885, sid. 93.

Jemför sjölag 1891, § 331.

Bestämmelserna i § 3 mm. 3 och 4, samt § 7 påkalla införandet här af ett stadgande, motsvarande det i sjölagen åberopade.